

**PREMÇAND'IN HUN-İ SAFİD ÖYKÜSÜNDE
KITLIK VE KURAKLIĞIN SOSYO-EKONOMİK
ETKİLERİ**

Mehmet Kemal Çakmakçı*

Muhsin Ramazan İşsever**

Öz

Urdu Edebiyatı'nın en önemli yazarları arasında yer alan Premçand, öyküsü *Hun-i Safid*'te kuraklık ve kıtlık gibi doğal afetlerin kırsal toplumlar üzerindeki sosyo-ekonomik etkilerini derinlemesine ele almaktadır. Öykü, Caduray ve Diyuki'nin, oğulları Sadhu'nun açlık ve yoksulluk nedeniyle kendisine iyi bakan bir Hristiyan misyonerine ilgi duyması ve sonunda onunla birlikte gitmesiyle başlamaktadır. Ailesi Sadhu'yu kaybettikten sonra büyük bir çaresizlik ve umutsuzluk içinde kalmıştır. Yıllar sonra, Sadhu geri döndüğünde köy halkı onu kabul etmemiştir. Bu durum, Caduray ve Diyuki'yi büyük bir ikilemde bırakmış; bir yanda oğullarına duydukları sevgi, diğer yanda ise halkın baskısına maruz kalmıştır. Diyuki'nin annelik sevgisi baskın çıkarak oğlunu kabul etmiştir. Öykü, doğal afetlerin kırsal toplumlar üzerindeki sosyo-ekonomik ve psikolojik etkilerini derinlemesine ele almaktadır. Kuraklık ve kıtlık, köylülerin yaşamlarını alt üst ederken, toplumsal dayanışma ve bireysel fedakârlık temaları öne çıkmıştır. Premçand, karakterlerinin yaşadığı içsel çatışmaları ve toplumsal baskıları ustalıkla betimleyerek, okuyucuyu derin bir empati kurmaya sevk etmiştir. Öyküde, doğal afetlerin bireyler üzerindeki etkileri, toplumsal kabul ve dışlanma, kimlik ve aidiyet arayışları gibi temalar işlenmiştir. Caduray ve Diyuki'nin yaşadığı zorluklar, kırsal toplumların doğal afetler karşısında nasıl savunmasız kaldığını ve bu durumun sosyo-ekonomik yapıyı nasıl etkilediğini göstermektedir. Sadhu'nun misyonerle birlikte gitmesi, bireysel kurtuluş arayışının toplumsal bağları nasıl zayıflattığını göstermektedir. Bu çalışmada Urdu Edebiyatı'nın önemli yazarlarından Premçand'ın "*Hun-i Safid*" öyküsünde kuraklık ve kıtlık gibi doğal afetlerin kırsal toplumlar üzerindeki sosyo-ekonomik ve psikolojik etkilerini incelemek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Urdu öykücülüğü; Premçand; *Hun-i Safid*; kıtlık-kuraklık; ekonomik etkiler

* Dr. Öğretim Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Urdu Dili ve Edebiyatı Bölümü, mehmetkemalcakmakci@gmail.com: Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4912-9003>

** Dr. Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, muhsinisisever89@gmail.com: Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-7979-5827>

Makale Bilgileri

Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 08.01.2025

Kabul Tarihi: 26.05.2025

Yayın Tarihi: 27.06.2025

Hakem Sayısı: İki Dış Hakem

Finansman: Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır

Etik Beyan: Bu çalışma herhangi bir tez ya da sempozyum bildirisi gibi başka bir yayından üretilmemiştir.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Lisans: CC BY-NC 4.0

DOI: 10.32330/nusha.1616152

Atıf Bilgisi: Çakmakçı, M. K., & İşsever, M. R. (t.y.). PREMÇAND'IN HUN-İ SAFİD ÖYKÜSÜNDE KITLIK VE KURAKLIĞIN SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ. Nüsha, 25(60), 257-270.

*The Socio-Economic Effects of Famine and Drought in
Premchand's Story Khoon-i Safeed*

Mehmet Kemal Çakmakçı*
Muhsin Ramazan İşsever**

Abstract

Premchand's Khoon-i Safeed delves into the socio-economic repercussions of natural disasters like drought and famine on rural communities. The story begins with Jaduray and Diyuki, whose son Sadhu, driven by hunger, joins a Christian missionary. The family's loss of Sadhu leaves them devastated. When Sadhu returns years later, he faces rejection from the villagers, creating a dilemma for his parents between their love for their son and societal pressure. Diyuki's maternal love prevails, and she accepts Sadhu. The narrative thoroughly explores the socio-economic and psychological impacts of natural disasters on rural communities. It vividly depicts the turmoil caused by drought and famine in the villagers' lives, emphasizing themes of social solidarity and individual sacrifice. Premchand masterfully portrays the inner conflicts and social pressures experienced by his characters, fostering deep empathy in the reader. The story delves into themes such as the effects of natural disasters on individuals, social acceptance and exclusion, and the quest for identity and belonging. The hardships faced by Jaduray and Diyuki illustrate the vulnerability of rural communities to natural disasters and their socio-economic implications. Sadhu's decision to join the missionary highlights how personal salvation pursuits can weaken social cohesion. The present article aims to analyse the socio-economic and psychological effects of natural disasters such as drought and famine on rural societies in the story Khoon-i Safeed by Premchand, one of the most prominent writers of Urdu Literature.

Keywords: Urdu storytelling; Premchand; Khoon-i Safeed; famine-drought; economic effects

* Assistant Prof. Dr., Selçuk University, Department of Urdu Language and Literature, mehmetkemalcakmakci@gmail.com; Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4912-9003>

** Research Assistant Dr., Istanbul University, Department of Urdu Language and Literature, muhsinisisever89@gmail.com; Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-7979-5827>

Article Info

Type: Research article

Date Submitted: 08.01.2025 Date Accepted: 26.05.2025 Date Published: 27.06.2025

Reviewers: Two External

Grant Support: No funds, grants, or other support was received.

Ethical Statement: This study was not produced from any other publication such as a thesis or symposium proceedings.

Conflicts of Interest: No conflict of interest declared.

Licence: CC BY-NC 4.0

DOI: 10.32330/nusha.1616152

Citation Information: Çakmakçı, M. K., & İşsever, M. R. (t.y.). PREMÇAND'IN HUN-İ SAFİD ÖYKÜSÜNDE KİTLİK VE KURAKLIĞIN SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ. Nüşa, 25(60), 257-270.

Giriş

Premchand (1880-1936), XX. yüzyılın başlarında Hindistan'da yaşamış ve eserlerinde dönemin sosyo-ekonomik sorunlarını derinlemesine irdeleyen önemli bir yazardır. Yazım hayatına Urdu dilinde başlayan yazar, daha sonraları Hintçe olarak eserlerini kaleme almaya devam etmiş ve yaklaşık üç yüz kadar öykü yazmıştır (Swan, 1986, s. 123). İlk öykülerinde romantik temalara yer veren Premchand daha sonraları gerçekçilik akımını benimsemiştir. Premchand, romantizm akımının yaygın olduğu dönemde çağdaşları Seccad Haydar Yıldırım, Nasır Ali, Seccad Ensari, Sultan Haydar Coş gibi yazarlardan farklı bir yol izlemiş, realizm akımını benimseyerek eserlerini gerçekçi bir perspektiften ele almıştır. Premchand'ın öykülerinde ve romanlarında ülkesinin içinde bulunduğu siyasi duruma, halkın huzursuzluğuna ve onların başka edebiyatçılar tarafından duyurulmayan seslerine rastlanılmaktadır (Haider, 1999, s. 12). Kıtık, açlık ve yoksulluk, öykülerine sıklıkla konu olan temalar arasındadır. Bu makalede, Premchand'ın eserleri üzerinden bu temaların nasıl işlendiğini ve Hindistan'ın o dönemdeki sosyo-ekonomik durumu ele alınacaktır. Premchand'ın hikâyeleri, bir asır önce Hindistan topraklarında yaşamış insanların ruhuna açılan bir pencere sunmaktadır. Premchand, düşüncelerini yalın, sade ve açık bir şekilde sıradan insanın duygularına hitap edecek şekilde kaleme almıştır. İçinde yaşadığı toplumun kültürüne bağımlı davranışlar sergileyen yazar, dönemin geleneksel düşünce kalıplarına ve yaşayış biçimlerine de ayna tutmuştur (Yoğurt, 2021, s. 110). Premchand, hikâyelerini yalnızca anlatmakla kalmamış, aynı zamanda karakterleriyle özdeşleşerek yaşamlarını tecrübe etmiştir. Ayrıca eserlerinde içinde bulunduğu topluma ait kültürel terimler ve deyimlere yer vermiştir (Varga, 2020, ss. 160-161). Toplumsal adaletsizlikleri, yoksulluk, açlık ve sömürüyü çarpıcı bir şekilde tasvir eden Premchand, eserlerinde toplumsal farkındalık yaratmayı ve eğitici bir rol üstlenmeyi hedeflemiştir. Bu nedenle, eserleri hem edebi açıdan hem de toplumsal bilince katkı vermesi bakımından oldukça önemlidir (Chandra, 1982, s. 601). Eserlerinde köy hayatına yer veren yazar, köy halkının karşılaştığı sorunları öyküleri aracılığıyla okuyucuya aktarmıştır.

Premchand, geleneksel köy sisteminde yer alan Hint köylüsünün trajedisini, büyük bir duygusallık, derinlik ve yoğunlukla kaleme almıştır. Köy ve köy halkının yaşadığı sorunlar, Premchand'ın

yazılarında, İngiliz sömürge dönemi Hindistan'ının koşullarına dair tarihsel bilgi ve olağanüstü hayal gücü sayesinde farklı bir edebi tarz sunmuştur (Joshi, 1990, s. 75). Premchand'ın Hint-Urdu edebiyatında kaleme aldığı eserler, bölgenin farklı sosyal sınıflarını ve sosyo-ekonomik durumunu anlamada yol gösterici yapıtlardır. Toprak sahipleri, racalar, tüccarlar, memurlar gibi sosyal hayatı oluşturan karakterler, Premchand'ın gerçekçi üslubuyla eserlerinde hayat bulmuştur. Premchand, bu karakterler aracılığıyla, zengin ile fakir köylüler, işçiler, esnaf ve tüccarların toplumsal ilişkilerini geniş bir çerçevede sunmuştur (Singh, 1976, s. 69). Eserleri, Hindistan'ın sosyo-ekonomik yapısını ve sınıf ilişkilerini derinlemesine inceleyen bir rehber niteliği taşımaktadır.

Eserlerinde belirgin bir siyasi eğilim ve herhangi bir ideolojiye bağlı olduğuna dair net bir işaret bulunamamaktadır (Bahadurvarma, 1995, ss. 708-709). Ancak ilerici bir yazar olarak bilinen Premchand, dönemin meselelerine kayıtsız kalmamış Hindistan'ın kırsal kesimin sorunlarını kaleme alan Urdu edebiyatının öncü yazarları arasındadır.

Bu çalışmada Premchand'ın *Hun-i Safid* öyküsü bağlamında Hint alt kıtasında meydana gelen kıtlık ve kuraklığın sosyo-ekonomik etkileri analiz edilecektir. Toplumun karşılaştığı kıtlık ve kuraklığın insanlar üzerindeki yansımaları, beraberinde getirdiği zorluklar ve yoklukla gelen çaresizliklerin bu öyküye nasıl yansdığı incelenecektir.

Premchand'ın *Hun-i Safid* Öyküsünde Kıtlık ve Kuraklığın Sosyo-Ekonomik Etkileri

Premchand'ın ekonomik sorunlar ve kıtlıkla ilgili bu hikâyesi, yaşanan kuraklık ve bu durumun köylüler üzerindeki yıkıcı etkilerini anlatmaktadır. Öyküde muson mevsimi geçmesine rağmen yağmurun bir türlü yağmaması, çiftçilerin umutlarını yitirmesine ve geçim kaynaklarının tükenmesine neden olmaktadır. Yağmur tanrısı Indra'ya yapılan ritüeller ve kurbanlar dahi sonuç vermemiş, çiftçiler sahip oldukları ziynet eşyalarını ve besledikleri hayvanlarını satmak zorunda kalmışlardır. Bu durum, kuraklığın beraberinde getirdiği ekonomik çaresizlikleri göstermektedir. Hikâye, dönemin sosyo-ekonomik koşullarını da derinlemesine ele alması bakımından oldukça dikkat çekicidir. Premchand, bu eserinde ekonomik çıkmazlık ve kıtlık gibi konulara vurgu yaparak toplumsal farkındalık oluşturmaya amaçlamıştır:

Çeyt (چیت کا مہینہ)² ancak tahıl yığınlarının bulunduğu harman yerleri hayvanların sığınağı haline gelmişti. Bahar ve festival şarkılarının duyulması gereken evlerden bugün ağıtlar yükseliyordu. Muson mevsimi geçmesine rağmen, bir damla bile yağmur yağmamıştı. Ceyth³ ayında sadece bir kez şiddetli yağmur yağdığına çiftçiler sevinçten havaya uçmuşlardı. Kış mahsulü ekildi, ancak yağmur tanrısı tüm cömertliğini belki de bir kerede harcamıştı. Bitkiler büyüdü ve sonra kurudu. Meralarda ot bile çıkmadı. Bulutlar geldi, karanlık çöktü, sanki her yer suyla kaplanacakmış gibi göründü, ancak bunlar umut değil, keder bulutlarıydı. Çiftçiler birçok ritüel gerçekleştirdi, taşlar ve tuğlalar tanrılara adandı, kurbanlar verildi, yağmura ulaşma temennisiyle kan döküldü, ancak yağmur tanrısı bir türlü merhamet etmedi. Ne tarlalarda bitki, ne meralarda ot, ne de göletlerde su bulunmaktaydı. Büyük bir musibetle karşı karşıyaydılar. Her nereye baksan yoksulluğun ve açlığın korkunç manzaraları görünüyordu. İnsanlar mücevherlerini ve kaplarını önce rehin verdiler ve sonunda satmak zorunda kaldılar. Sonra sıra hayvanlara geldi ve artık geçim kaynakları tükenince, doğdukları topraklar için canlarını verebilecek çiftçiler, birer işçi olmak adına eşleri ve çocuklarıyla birlikte yola koyuldular. Bazı yerlerde hükümet eliyle yardım çalışmaları başlatıldı. Pek çok aile bu yardımların olduğu yere gitti (Chand, 1993, s. 231).

Toplumsal gerçekçi bir yazar olarak Premchand bu öyküsünde Hindistan'ın kırsal kesiminde yaşayan köylülerin bir kıtlık sonrası meydana gelen ekonomik zorlukları bir aile nazarında okuyucuya aktarmıştır. Bu süreçte insanlar, karınlarını doyurmak adına ellerinde bulundurdukları tüm varlıklarını satmak mecburiyetinde kalmışlardır. Diğer yandan öykünün ana karakterlerinden ailenin hanımı Diyuki, üzerine düşen vazifeleri layıkıyla yapamadığını düşünmektedir. Kadının sosyal statüsünden kaynaklı yaşadığı mahcubiyeti ve çaresizliği dile getiren Premchand, yoksulluk,

² Çeyt ayı, Hindu takviminde ilk, Bengal takviminde son aya verilen isimdir. Miladi takvimine göre 15 Mart ile 13 Nisan tarihleri arasına denk gelmektedir.

³ Hint alt kıtasında Bikrami ismiyle adlandırılan güneş takviminin ikinci ayıdır.

umutsuzluk, mecburiyet ve toplumsal baskılar gibi evrensel temalara da değinerek okuyucuyla arasında derin bağlar inşa eden tüm insanlığın ortak sorunlarını yansıtan bir yazardır:

Yüzü solgundu ve bağırsakları büzülmüştü. İki gündür ağzına bir lokma bile girmemişti. Evde ne varsa, mücevherler, giysiler, kapacak hepsinin parası mideye inmişti. Köyün tefecisi dahi köylülerden gözlerini kaçırıyordu... Utancından, el ve ayaklarını yıkaması için su bile getirmedi. Kocasını el ve ayaklarını yıkayıp aç bir şekilde ona baktığında, ona ne yedirecekti? Kendisi de günlerdir bir lokma bile yememişti. Ancak o anda yaşadığı üzüntü, açlığın verdiği acıdan çok daha fazlaydı. Kadın, evin bereket kaynağıdır. Ev halkını beslemeyi bir vazife olarak görür ve bu durum onun için bir yük bile olsa, yoksulluk ve çaresizlikten kaynaklanan manevi acı, erkeklerin anlayamayacağı bir şeydir (Chand, 1993, ss. 231-232).

Premchand'ın öyküsünde açlığın ve yoksulluğun insanları nasıl etkilediği çarpıcı bir şekilde anlatılmaktadır. Öykü, açlığın insan onurunu, haysiyetini ve diğer insani değerlerini yok ettiğinden hareketle insanların kavurucu sıcakta bir deri bir kemik haline gelmelerine rağmen biraz olsun ürün alabilme beklentisi içerisinde toprak kazmakla meşgul olmaları, açlığın ve yoksulluğun yıkıcı etkilerini göstermektedir. Her kesimden insanın bu zorlu şartlarda çalışması, açlık ve yoksulluğun herkesi eşit derecede etkilediğini gözler önüne sermektedir. Yazar, açlığın beraberinde getirdiği ruh halinin ikili ilişkileri olumsuz yönde etkilediğine ve insanların birbirlerine karşı tahammül ve hoşgörüyü azalttığına vurgu yapmıştır:

Ama açlık! Ah, her şeyi yapabilir. Onur, haysiyet, utanç ve iffet; bunların hepsi, senin kara bulutlarının örtüsü altında saklanır... Diyuki, yoksulluğun bile acıdığı o fakirlik yüklü bohçayı başına koydu. Her ikisinin de gözleri yaşlarla doluydu... Baisakh1 ayının kavurucu sıcaklığında, rüzgârlar ateş gibi hızla esiyordu ve orada, üzerlerinde çıplaklıktan başka bir giysi olmayan kemik yığınları, toprak kazmakla meşguldü. Sanki mezarlıkta, ölümler kendi mezarlarını kazıyor gibiydi... Yaşlı-genç, erkek-çocuk, hepsi bu cesaret

kırıcı ortamda umutsuzca çalışıyorlardı. Sanki ölüm ve açlık onları gözetliyor gibiydi. Bu felakette kimse kimsenin ne dostuydu ne de kimse kimseye merhamet ve nezaket duygularıyla bakıyordu (Chand, 1993, ss. 232-233).

Hindistan'ın kırsal kesiminin yaşadığı sosyal ve ekonomik zorlukların vurgulandığı bu öyküde yazar, açlığın beraberinde getirdiği yoksulluk ve sefaletin insanların temel ihtiyaçlarını karşılama hususundaki önceliklerini değiştirdiğini vurgulamıştır. Yazar aynı zamanda, önceleri tarlalarına istediklerini ekip biçen çiftçilerin gelen kuraklıkla beraber bu özgürlükten yoksun kalarak farklı yerlerde işçi olarak çalıştıklarına değinmiştir. Temel ihtiyaçlarını karşılamak adına evlerini ve tarlalarını terk ederek işçi konumuna gelen köylüler, bereketli, huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşadıkları eski günlerini hatırladıklarına değinilen bu öyküde, Diyuki ve Caduray'ın çocukları Sadhu'nun açlık yüzünden hastalanması çarpıcı bir şekilde aktarılarak okuyucu ile arasında bir bağ kurulmuş ve onları empati yapmaya yöneltmiştir. Premchand, bu öyküde yoksulluğun insanların hayatlarını ve yaşam tarzlarını her ne kadar olumsuz yönde etkileyip onların acı çekmelerine neden olduğuna yer verse de karakterlerinin olgunlaşmasına zemin hazırladığına dikkat çekmiştir:

Sekiz gün geçmişti. Akşam vaktiydi. Kamptaki işler çoktan bitmişti. Kamptan biraz uzakta mango ağaçlarıyla çevrili bir bahçe vardı. Caduray ve Diyuki, o bahçedeki bir ağacın altında oturuyorlardı. İkisi de öyle perişan haldeydiler ki, yüzleri tanınmaz hale gelmişti. Artık özgür çiftçiler değildiler, şimdi birer aç işçiler olmuşlardı. Caduray çocuğunu yere yatırdı. Birkaç gündür ateşi vardı. Nilüfer gibi yüzü solmuştu. Diyuki onu yavaşça sallayarak:

“Oğlum, gözlerini aç. Bak, akşam oldu”

Sadhu gözlerini açtı. Ateşi geçmişti. “Eve mi geldik anne?”

Evin hatırası aklına geldiğinde Diyuki'nin gözleri doldu. “Hayır, oğlum, iyileştiğinde eve gideceğiz. Kalk ve bak, ne kadar da güzel bir bahçe”

Sadhu, annesinin yardımıyla ayağa kalktı ve “Anne, çok acıktım ama senin yanında yiyecek hiçbir şey yok, bana ne yedireceksin?”

Diyuki'nin yüreğine bir keder saplandı. Zorlanarak, “Hayır oğlum, senin yemen için her şeyim var. Baban su getirdiğinde sana yumuşacık ekmekler yapacağım.”

Sadhu, annesinin kucasına başını koydu ve “Anne, eğer ben olmasaydım, sen bu kadar acı çekmezdin”

Bunu söyleyerek hıçkırarak ağlamaya başladı. Bu, iki hafta önce şekerlemeler için dünyayı ayağa kaldıran o aynı anlayışsız çocuktur. Fakirlik ve keder onu ne kadar da değiştirmişti! Bu musibetin etkisi ne kadar acıklı ve ne kadar yürek burkan bir durum! (Chand, 1993, s. 233).

Öykü, işçilerin kaldığı kamp alanına varlıklı rahiplerin gelmesiyle ve bu kamp alanına yerleşen rahiplerden Mohandas ile öykünün çocuk karakteri Sadhu arasında yaşanan olaylar manzumesinde devam etmektedir. Peder, Sadhu'nun açlık kaynaklı fiziksel haline acımakta ve ona hayatında daha önce hiç görmediği yiyecekler vermektedir. Sadhu'nun, Peder'in sunduğu yiyeceklerle karşı hayranlığı, annesinin hazırladığı ve kendisinin basit yiyecekler olarak gördüğü nimetlere karşı duyduğu memnuniyetsizlik, yoksulluğun çocuklar üzerindeki psikolojik etkilerini gözler önüne sermektedir. Yoksulluğun sadece maddi değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik boyutlarını da ele alan Premchand, okuyuculara derin bir empati kurma fırsatı da sunmaktadır. Yazar, karakterlerinin iç dünyalarını, yaşadıkları zorlukları, açlığın ve sefaletin insanlar üzerindeki etkilerini, çaresiz kalan annenin mahcubiyetiyle birlikte çocuğun masumiyetini de büyük bir ustalıkla betimlemiştir:

Peder Mohandas çadırdan dışarı çıktığında Sadhu'yu ayakta dikili bir halde gördü. Onun bu haline içi acıdı ve sevgisi sel olup taşarak çocuğu kucasına alıp çadırına götürdü. Rahat bir kanepeye oturtup ona bisküvi ve muz verdi. Çocuk, en iyi zamanlarında bile bu tür nimetleri hiç görmemişti. Ateşin verdiği açlıkla iştahla yedi ve ardından minnettar gözlerle Peder'e bakarak, “Beni her gün böyle yedirecek misin?”

Peder, bu masumiyete gülümseyerek, “Bende bundan daha güzel şeyler de var,” Bunun üzerine Sadhu, “O zaman her gün senin yanında kalacağım. Annemde böyle güzel şeyler ne arasın. O bana sadece nohut ekmeği yediriyor.”

Diğer taraftan Diyuki ekmek yapmış Sadhu’yu çağırıyordu. Sadhu annesinin yanına giderek, “Bana Peder, güzel güzel şeyler yedirdi, o çok iyi bir insan.”

Diyuki, “Senin için yumuşacık ekmekler yaptım, gel yedireyim,”

Sadhu, “Ben artık yemeyeceğim. Peder, bana her gün güzel şeyler yedireceğini söyledi. Artık onunla kalacağım.”

Anne, çocuğun şaka yaptığını düşündü. Onu göğsüne bastırarak, “Neden oğlum, bizi unutacak mısın? Seni ne kadar sevdiğimi bilmiyor musun?”

Sadhu, çocukça bir ciddiyetle, “Sen bana her gün nohut ekmeği veriyorsun. Senin hiçbir şeyin yok. Peder, bana muz ve mango yedirecek,” diyerek tekrar çadıra koştu ve geceyi orada geçirdi (Chand, 1993, s. 234).

Öykü, açlık ve sefalet içinde bir yaşam sürmek zorunda kalan çocuk karakter Sadhu üzerinden devam etmektedir. Öyküde pederin Sadhu’ya sunduğu nimetler, onun masum ama ciddi bir hata yapmasını beraberinde getirmiştir. Sadhu, ailesinin yanından kaçarak pederin kamp yaptığı yere gitmiştir. Her ne kadar peder, çocuğu kabul etmese de bir süre sonra onu başka çocukların da bulunduğu bir şehre göndermiştir. Anne-babası üç gün boyunca aç ve susuz bir şekilde çocukları Sadhu’yu aramalarına rağmen ona ait hiçbir ize rastlamamışlardır. Gittiği bu yerde, arkadaşlar edinen Sadhu, bir süre sonra ebeveynini terk ettiği için derin pişmanlık ve özlem yaşamıştır. Yaptığı hatanın farkına varmasının ardından ancak on dört yıl sonra ailesine geri dönebilen Sadhu, kendisinin mahrum kaldığı sevgi ve şefkat gibi duyguları tatmak istemektedir. Premchand kaleme aldığı bu öyküsünde, kıtlık ve kuraklığın beraberinde getirdiği açlığı, bir çocuk nazarında aktararak insanların psikolojik deneyimlerini, içsel yolculuklarının yanı sıra sevgi, pişmanlık ve aidiyet gibi kavramlarının önemine vurgu yapmıştır:

Sadhu, büyük bir pişmanlıkla; anne, baba ne söyleyeyim, gece yarısı sizin yanınızdan kalkıp kaçtım. Akşamdan pederin kamp yaptığı yeri öğrenmiştim. Öğlene doğru oraya vardım. Peder başlangıçta bana eve geri dönmemi söylese de bir türlü razı olmayınca beni Pune'ye gönderdi. Benim gibi orada yüzlerce çocuk vardı. Orada bisküvi ve portakalların lafı bile olmazdı. Sizler aklıma gelmeye başlayınca ağlayıp durdum. Çocuktum işte. Yavaş yavaş oradaki çocuklarla kaynaştım. Ancak aklım başıma geldiğinde ve benliğimi bulduğumda aptallığıma hayıflandım. Gece gündüz sizleri anıp duruyordum. Bugün dualarınızla bu mübarek günü görmek nasip oldu. Yabancılarla çok zaman geçirdim. Uzun süre yetim kaldım. Beni size hizmet etme şerefinden yoksun bırakmayın. Beni kucağınıza alın. Sevgi ve şefkate aç kaldım. Ne zamandır bu nimetlere hasret kaldım. Beni bu nimetlerden mahrum bırakmayın (Chand, 1993, ss. 234-236).

Öykünün sonunda doğduğu köye geri dönen Sadhu, annesinin büyük çabalarına rağmen toplum tarafından kabul görmemiş ve kampa geri dönmüştür.

Sonuç

Urdu dilinin en büyük yazarlarından Premchand, eserlerinde Hint alt kıtası toplumunun karşı karşıya kaldığı siyasi, sosyal ve ekonomik zorluklara değinmiştir. Ayrıca Hint toplumunda yer alan kırsal kesimin yüzleşmek zorunda kaldığı kıtlık ve kuraklığa da öykülerinde dikkat çeken Premchand, meydana gelen olayları tüm gerçekçiliği ile aktarırken aynı zamanda romantik unsurlara da yer vermiştir. Bu minvalde *Hun-i Safid* öyküsü kıtlık ve kuraklığın beraberinde getirdiği yoksulluk, açlık, çaresizlik ve umutsuzluk gibi toplumun karşılaştığı meseleleri bir aile nazarında okuyucuya aktarmaktadır.

Toplumsal gerçekçi bir yazar olarak Premchand, bu öyküsünde kırsal kesimde yaşayan insanların zor koşullar altında nasıl hayatta kalmaya çalıştıklarını ve bu süreçte yaşadıkları duygusal ve fiziksel zorlukları detaylı bir şekilde anlatmaktadır. *Hun-i Safid* öyküsünde yazar, birer özgür çiftçiler olarak tarlalarını ekip biçen köy halkının kuraklıkla birlikte yoksulluğun beraberinde getirdiği zorunluluk

neticesinde temel ihtiyaçlarını karşılamak adına işçi olarak başkalarının emri altında çalışmak mecburiyetinde kaldıklarına değinmiştir. Aynı zamanda öyküde, insanların ruh hallerini olumsuz yönde etkilediğini belirten yazar, insanların hoşgörü yetisinin kaybolduğuna ve tahammül seviyelerinin azaldığına dikkat çekerek dayanışmanın önemine vurgu yapmıştır. Öyküde her ne kadar kıtlık ve kuraklık acı olayları beraberinde getirse de insanları olgunlaştırdığına da yer verilmiştir. Karakterlerinin iç dünyalarını ve yaşadıkları zorlukları ustalıkla betimleyen Premchand, okuyucuyu empati kurmaya ve düşünmeye sevk etmektedir.

Premchand'ın eserleri birer edebi değer taşımasının yanı sıra toplumsal duyarlılığa vurgu yaparak okuyucuda bir bilinç uyandırmaktadır. Kıtlık ve kuraklık gibi büyük felaketlerin sadece yetişkinler üzerinde değil, çocuklar üzerindeki psikolojik ve fiziksel etkilerine yer veren Premchand, çocukların yaşadığı travmatik olayları Sadhu adlı bir çocuk karakteri üzerinden aktarmıştır. Öykü, açlık ve sefalet gibi etkenlerin masum bir çocuğun duygularını kontrol edemez hale getirmesiyle onun hata yapmasına ve ailesinin parçalanmasına zemin hazırlanmasıyla sona ermektedir.

Dünyadaki pek çok edebiyatçı sosyo-kültürel olaylardan etkilenmiştir. Urdu edebiyatında da bu tür sorunları Premchand'ın toplumsal gerçekçi öykülerinden etkilenen Krişen Chandar, Ahmed Nedim Kasımi, İsmet Çağatay, Saadet Hasan Manto, Racender Singh Bedi gibi yazarlar da konu edinmişlerdir. Premchand, *Hun-i Safid* öyküsünde kıtlık ve sefaletin kırsal kesim üzerindeki psikolojik, fiziksel ve ekonomik etkilerini aktarmıştır. Aynı zamanda toplumsal gerçekçiliği ve duyarlılığı ile okuyucularına önemli mesajlar veren ve onları toplumsal sorunlar hakkında düşünmeye sevk eden Premchand'ın bu öyküsü, kendisinin edebi yeteneğini ve toplumsal duyarlılığını öne çıkardığı öykülerinden biri olarak edebiyat dünyasına değer katmıştır.

Ayrıca Premchand gibi yazarların konu edindikleri bu tür sosyal meseleler, İngiliz mallarının boykot edilmesi ve yerli malların kullanımını teşvik eden Svadeşi Hareketi'nin yanı sıra toprak sahibi kimselerin baskılarına, aşırı vergi ve faizin kaldırılmasına karşı çiftçilerin başlattığı Kisan Hareketi gibi kitlesel direnişlerin okuyucu tarafından anlamlandırılmasına zemin hazırlamıştır.

Kaynakça

- Bahadurvarma, L. (1995). "Historical Significance of Prem Chand's World View" *Proceedings of the Indian History Congress*. (56, 707-713)
- Chand, P. (1993). *Prem Chand: Afsana*. Patna: Khuda Bakhsh Oriental Public Library. <https://www.rekhta.org/ebooks/detail/prem-chand-aur-loshun-arshad-masood-hashmi-ebooks> adresinden erişildi.
- Chandra, S. (1982). "Premchand and Indian Nationalism" *Modern Asian Studies*. (16(4), 601-621)
- Haider, K. (1999). *Prem Chand ke Afsane*. Aligarh: Educational Book House. https://archive.org/details/prem-chand-ke-afasane-urdu-khalid-haider_202105 adresinden erişildi.
- Joshi, P. C. (1990). "The Sub-Altern in Indian Literature—Some Reflections on Prem Chand and His Godan" *India International Centre Quarterly*. (17(1), 73-88)
- Singh, K. P. (1976). "Prem Chand's Ideology" *Social Scientist*. (5(3), 69-76) doi:10.2307/3516526
- Swan, R. (1986). "Pattern in Premchand's Stories" *Journal of South Asian Literature* (21(2), 123-132)
- Varga, H. H. (2020). "Premchand—The Complete Short Stories—Review" *Romanian Journal of Indian Studies* (159-163)
- When is Baisakhi 2024: All about date, time, history and significance. (2024). *The Indian Express*. <https://indianexpress.com/article/when-is/when-is-baisakhi-2024-all-about-date-time-history-and-significance-9262493/> adresinden erişildi.
- Yoğurt, C. (2021). "Premchand'ın Öykülerinde Beylik Motifler" *Doğu Dilleri Dergisi*. (6(2), 108-117)

Structured Abstract

Premchand (1880-1936) was a significant writer who resided in India during the early 20th century and provided an in-depth analysis of the socio-economic problems of the period in his literary works. The author, who commenced his writing career in Urdu, subsequently continued to write in Hindi and produced approximately three hundred stories. Initially incorporating romantic themes in his early stories, Premchand later adopted the realism movement. During a period marked by the prevalence of romanticism, Premchand's literary style diverged from that of his contemporaries, including Sajjad Haider Yildirim, Nasir Ali, Sajjad Ansari, and Sultan Haider Josh, adopting a realistic perspective. His works offer a unique perspective on the political unrest and voices of the people, which had been overlooked by other literary figures of the time. Thematic elements such as famine, hunger, and poverty frequently emerge in his oeuvre. This article will explore the manner in which these themes are depicted in Premchand's works, particularly in the socio-economic context of India during that period. Premchand's narratives serve as a conduit, offering a glimpse into the lives of individuals who inhabited India a century ago. His writing style is characterised by its clarity, simplicity, and directness, which are designed to resonate with the sentiments of the general populace. The author exhibited behaviours dependent on the culture of the society in which he lived, and also held a mirror to the traditional thought patterns and ways of life of the period. Premchand not only narrates his stories, but also identifies with his characters and experiences their lives, and includes cultural terms and idioms of the society in his works. Premchand, a prominent proponent of social awareness and an instrumental figure in the literary realm, has been recognised for his profound depictions of social injustices, poverty, hunger and exploitation. His literary oeuvre, which incorporates elements of village life, has been instrumental in conveying the plight of the underprivileged to readers. As a pre-eminent Urdu writer, Chand has addressed the political, social and economic challenges confronting Indian society. In addition to depicting the hardships faced by rural communities, including famine and drought, Chand incorporates romantic elements to convey events with a strong sense of realism. In this context, the story *Khoon-i Safeed* conveys the issues faced by the society such as poverty, hunger, helplessness and hopelessness brought about by famine and drought to the reader from the perspective of a family. As a social realist writer, Premchand, in this story, describes in detail how people living in rural areas try to survive under difficult conditions and the emotional and physical difficulties they experience in this process. The narrative highlights the plight of the village community, predominantly comprising free farmers, who are compelled to engage in labour under the directives of others, a circumstance precipitated by the exigencies engendered by both poverty and drought. Concurrently, the author underscores the significance

of solidarity, highlighting its deleterious impact on individuals' moods and the erosion of their tolerance levels. In the narrative, although famine and drought are depicted as catalysts for adverse events, it is also posited that they can serve as catalysts for personal and emotional maturation. Premchand's adept characterisation and depiction of the intricacies of human experience, including the challenges faced by individuals and communities, engenders a sense of empathy in the reader. In addition to their literary merit, Chand's works underscore social sensitivity and aspire to cultivate a heightened awareness in the reader. The psychological and physical repercussions of major disasters such as famine and drought on adults and children are depicted by the author, who employs a child character named Sadhu to convey the traumatic experiences of children. The narrative culminates in the realisation that factors such as hunger and misery can lead to an innocent child's inability to control their emotions, resulting in errors and the dissolution of the family unit. In his story Khoon-i Safeed, Premchand conveys the psychological, physical and economic effects of famine and misery on rural communities, aligning with numerous other Urdu literature writers. This narrative offers significant insights by addressing pertinent social issues and prompts readers to reflect on critical societal concerns. The present study aims to analyse the socio-economic and psychological effects of natural disasters such as drought and famine on rural societies in the story Khoon-i Safeed by Premchand, one of the most significant writers of Urdu Literature.

¹ Baisakhi, Hindistan'ın Pencap eyaletinde nisan ve mayıs aylarında kutlanan tarım bayramıdır. Detaylı bilgi için bk. ("When is Baisakhi 2024: All about date, time, history and significance", 2024)